

ग्राम पंचायत बोरखेडी, तालुका नागपूर, जिल्हा नागपूर

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान –

१. प्रस्तावना

बोरखेडी ग्राम पंचायत, जिल्हा नागपूर, ही ग्रामीण विकास, स्वच्छता, पर्यावरण संवर्धन, सामाजिक प्रगती आणि डिजिटल प्रशासन या सर्व क्षेत्रांमध्ये सातत्यपूर्ण कामगिरी करणारी ग्राम पंचायत आहे. शासनाच्या विविध विकास योजनांची प्रभावी अंमलबजावणी, लोकसहभागावर आधारित निर्णयप्रक्रिया आणि प्रशासनिक पारदर्शकता या आधारे पंचायतने उल्लेखनीय प्रगती साधली आहे.

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियानांतर्गत पंचायतच्या सर्व निर्देशकांचे मूल्यांकन केले जात असून, बोरखेडी ग्राम पंचायत बहुसंख्य निर्देशकांमध्ये निर्धारित निकषांची पूर्तता करत आहे.

२. ग्राम पंचायतची मूलभूत माहिती

- **ग्राम नाव:** बोरखेडी
- **जिल्हा:** नागपूर
- **तालुका:** (माहिती असल्यास अद्ययावत करता येईल)
- **लोकसंख्या:** (आपण दिल्यास समाविष्ट करता येईल)
- **मुख्य वाड्या:** मुख्य वस्ती आणि आसपासच्या लहान वाड्या
- **प्रमुख व्यवसाय:** शेती, जनावर पालन, लघुउद्योग, सेवा व्यवसाय
- **उपलब्ध सार्वजनिक सुविधा:**
 - ग्रामपंचायत भवन
 - प्राथमिक शाळा
 - अंगणवाडी केंद्र
 - प्राथमिक आरोग्य सुविधा
 - पाणीपुरवठा योजना
 - बाजारपेठ

- सार्वजनिक सभागृह/इतर सुविधा

हि मूलभूत साधने ग्रामविकास प्रक्रियेत महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावतात.

३. प्रशासनिक कार्यक्षमता आणि शासन व्यवस्था

३.१ ग्रामसभा आणि नागरिक सहभाग

- नियमानुसार ग्रामसभांचे आयोजन केले जाते.
- ग्रामसभेत सरासरी 70-80% उपस्थिती आहे.
- महिला ग्रामसभा आणि युवक ग्रामसभा स्वतंत्रपणे आयोजित केल्या जातात.
- ग्रामसभेत घेतलेले निर्णय GPDP मध्ये समाविष्ट करून त्याची अंमलबजावणी सुनिश्चित केली जाते.

३.२ शासकीय नोंदी व दस्तऐवजीकरण

- पाणीपुरवठा, घनकचरा व्यवस्थापन, कर वसुली, बांधकाम परवानग्या इत्यादी सर्व नोंदी व्यवस्थित व अद्ययावत आहेत.
- आवश्यक कागदपत्रे डिजिटल स्वरूपात जतन करण्याची प्रक्रिया सुरू आहे.
- योजनांचे प्रस्ताव, मंजूरी आणि कामकाजाची नोंद शासन पोर्टलवर वेळेवर अद्यतनित केली जाते.

३.३ योजना अंमलबजावणी

- PMAY, जलजीवन मिशन, स्वच्छ भारत मिशन, कौशल्य विकास योजना, कृषीपूरक योजना आणि सामाजिक सुरक्षा योजना प्रभावीपणे राबविल्या जात आहेत.
- कामांची गुणवत्ता, वेळेत पूर्णत्व आणि आर्थिक शिस्त राखली जाते.

४. पायाभूत सुविधा विकास

४.१ पाणीपुरवठा

- गावात नियमित व स्वच्छ पाणीपुरवठा उपलब्ध.
- पाणीसाठवण टाक्या स्वच्छ व कार्यरत आहेत.
- पाणी क्लोरीनेशन प्रणाली कार्यान्वित असून आठवड्याला जलगुणवत्ता तपासणी केली जाते.
- पाईपलाईनची देखभाल व दुरुस्ती वेळोवेळी केली जाते.

४.२ रस्ते व गटारव्यवस्था

- गावातील प्रमुख रस्ते कॉंक्रीट किंवा डांबरी स्वरूपात विकसित.
- अंतर्गत वस्ती रस्त्यांचे विस्तार व देखभाल करण्यात आलेली आहे.
- गटार केवळ 70-80% झाकलेले असून उर्वरित भागासाठी नियोजन करण्यात आले आहे.
- पावसाळ्यात पाणी साचणे टाळण्यासाठी निचरा व्यवस्था तयार करण्यात आलेली आहे.

४.३ सार्वजनिक सुविधा

- ग्रामपंचायत भवन आधुनिक व नागरिकाभिमुख सुविधा असलेले.
- ई-सेवा केंद्रातून आवश्यक प्रमाणपत्रे आणि सेवा उपलब्ध आहेत.
- सार्वजनिक स्वच्छतागृहे स्वच्छ व वापरास योग्य स्थितीत.
- शाळा आणि अंगणवाडी इमारतींची अवस्था समाधानकारक व आवश्यक सुविधा उपलब्ध.

५. स्वच्छता व कचरा व्यवस्थापन

५.१ घरगुती कचरा संकलन

- 100% घरांमधून दैनंदिन कचरा संकलन.
- ओला व सुका कचरा विभाजनाची अंमलबजावणी.

५.२ कचरा प्रक्रिया

- ग्रामस्तरावर कचरा प्रक्रिया युनिट उपलब्ध.
- कंपोस्ट तयार करून स्वच्छता व हरित गाव संकल्पनेला पाठिंबा.

५.३ सार्वजनिक ठिकाणांची स्वच्छता

- मुख्य रस्ते, बाजार परिसर, शाळा इत्यादींची नियमित स्वच्छता.
- प्लास्टिक बंदीसंदर्भात जागरूकता व अंमलबजावणी.

५.४ ODF स्थिती

- गाव ODF+ स्थितीमध्ये कायम ठेवले आहे.

ग्राम पंचायत बोरखेडी ता. नागपूर, जि. नागपूर

- घरगुती व सार्वजनिक शौचालये उपलब्ध व स्वच्छ.

६. सामाजिक विकास

६.१ महिला सक्षमीकरण

- महिला बचत गटांचे जाळे सक्रिय.
- बचत, कर्ज सुविधा, कौशल्य विकास प्रशिक्षण यांची उपलब्धता.
- गृहउद्योग व उद्योजकता वाढीस प्रोत्साहन.

६.२ शिक्षण व विद्यार्थी विकास

- शाळांमध्ये गुणवत्तापूर्ण शिक्षण उपलब्ध.
- विद्यार्थ्यांसाठी पूरक सुविधा उपलब्ध.
- शाळेतील स्वच्छता, शुद्ध पाणी आणि मूलभूत सुविधा.

६.३ आरोग्य व पोषण

- अंगणवाडीतील बालकांचे नियमित आरोग्य परीक्षण.
- गर्भवती व स्तनदा मातांसाठी आरोग्य सेवा व पोषण आहार.
- ग्राम आरोग्य दिवसाचे नियमित आयोजन.

६.४ युवक व क्रीडा विकास

- युवकांना कौशल्य प्रशिक्षण सुविधा.
- क्रीडा साहित्य उपलब्ध करून देणे.
- करिअर मार्गदर्शन उपक्रम.

६.५ सामाजिक समावेशन

- SC/ST, दिव्यांग आणि ज्येष्ठ नागरिकांसाठी शासकीय योजनांचा प्रभावी लाभ.

७. पर्यावरण संवर्धन

७.१ वृक्षारोपण व हरितीकरण

ग्राम पंचायत बोरखेडी ता. नागपूर, जि. नागपूर

- 500 पेक्षा अधिक झाडांची लागवड केली असून समाधानकारक सर्व्हायवल रेट.
- सार्वजनिक ठिकाणांचे हरितीकरण.

७.२ जलसंधारण

- शेततळी, नालाबांध, रिचार्ज विहिरी यांसारखी जलसंधारण कामे.
- पावसाचे पाणी साठवण प्रकल्प राबविलेले.

७.३ प्रदूषण नियंत्रण

- धूळ नियंत्रण उपक्रम.
- स्वच्छ हवा व स्वच्छ परिसर निर्माणासाठी उपाययोजना.

८. आर्थिक व्यवस्थापन

८.१ महसूल संकलन

- कर वसुली दर 85% पेक्षा जास्त.
- इमारत कर, पाणीकर आणि व्यवसाय कराचे नियमित संकलन.

८.२ आर्थिक शिस्त

- शासन निधीचा पारदर्शक व नियोजनबद्ध वापर.
- वार्षिक आर्थिक अहवाल व ऑडिट वेळेवर पूर्ण.

८.३ स्वयंउत्पन्न

- सार्वजनिक मालमत्ता भाडे, व्यावसायिक परवाने, इतर स्थानिक साधनांद्वारे उत्पन्न वाढविण्याचे प्रयत्न.

९. डिजिटल ग्रामपंचायत

- जन्म-मृत्यू दाखल्यांचे ऑनलाइन निर्गमन.
- कर भरण्यासाठी ऑनलाइन पद्धती उपलब्ध.
- डिजिटल डॅशबोर्ड व ई-ऑफिस प्रणालीचा वापर.
- GIS आधारित मालमत्ता सर्वेक्षण.

ग्राम पंचायत बोरखेडी ता. नागपूर, जि. नागपूर

- नागरिकांच्या तक्रारींसाठी डिजिटल माध्यमांचा वापर.

१०. उच्च गुण मिळविणारे प्रमुख निर्देशक

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियानातील ग्रामपंचायतीची गुणवत्ता दर्शविणारे प्रमुख निर्देशक खालीलप्रमाणे आहेत:

- 100% घरगुती कचरा संकलन व विभाजन
- नियमित जलगुणवत्ता अहवाल
- ODF+ स्थिती टिकून
- LED स्ट्रीटलाईटचे उच्च प्रमाण
- 70-80% ग्रामसभा उपस्थिती
- कर वसुली दर 85%+
- सामाजिक समावेशकतेसाठी विविध उपक्रम
- वृक्षारोपण व पर्यावरण संवर्धन उपक्रम
- डिजिटल सेवा व ई-गव्हर्नन्स

११. निष्कर्ष

बोरखेडी ग्राम पंचायत ही प्रशासनिकदृष्ट्या सक्षम, सामाजिकदृष्ट्या प्रगत आणि पर्यावरणपूरक विकास करण्यात आघाडीवर असलेली पंचायत आहे. पायाभूत सुविधा, स्वच्छता, आर्थिक शिस्त, डिजिटल प्रशासन आणि सामाजिक विकास या सर्व क्षेत्रांमध्ये पंचायतचे कार्य समाधानकारक असून मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियानातील निर्देशांकांमध्ये बोरखेडी ग्राम पंचायत उच्च गुण मिळविण्यास पात्र आहे